

De muskusrat: een graver die zijn eigen graf graaft?

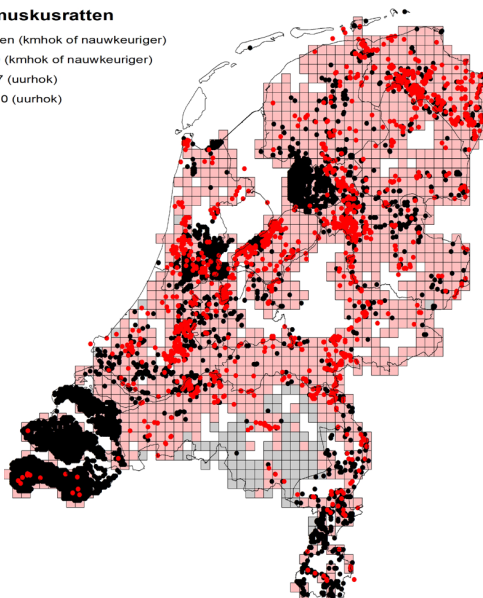
Vilmar Dijkstra, Zoogdiervereniging

Het lage Nederland is met zijn vele wateren, dijken en kades gevoelig voor diersoorten die in oevers graven. De muskusrat is zo'n soort die dijken en kades ondermijnt. Daarnaast zorgt hij voor schade aan oevers (wegzakken van machines) en landbouwgewassen.

De muskusrat komt oorspronkelijk uit Noord-Amerika en is in Eurazië ingevoerd ten behoeve van de pelsfokkerij. Aan het begin van de 20ste eeuw zijn er dieren in Europa ingevoerd en ontsnapt of losgelaten. In 1930 werd al het houden van muskusratten in Nederland verboden vanwege de problemen die men verwachtte met het graven in dijken en kades. In 1941 doken in ons land de eerste muskusratten op bij Valkenswaard in Noord-Brabant. Deze dieren zijn waarschijnlijk afkomstig van een populatie die in België is ontstaan nadat er dieren uit een pelsfokkerij waren ontsnapt. Vanaf 1967 trokken ook vanuit Duitsland muskusratten ons land in.

De soort komt al jaren door nagenoeg het gehele land voor (figuur 1). Op de Veluwe en enkele andere gebiedsdelen die hoog liggen komt de soort niet voor. In delen van Flevoland, Zeeland, Noord-Brabant en Limburg lijken volgens figuur 1 tegenwoordig geen muskusratten meer voor te komen, maar dat zal er eerder mee te maken hebben dat ze niet zijn gemeld na 2010.

Meldingen muskusratten
 ● 2011 - heden (kmhok of nauwkeuriger)
 ● 2000-2010 (kmhok of nauwkeuriger)
 ■ 2011 - 2017 (uurhok)
 ■ 2000 - 2010 (uurhok)

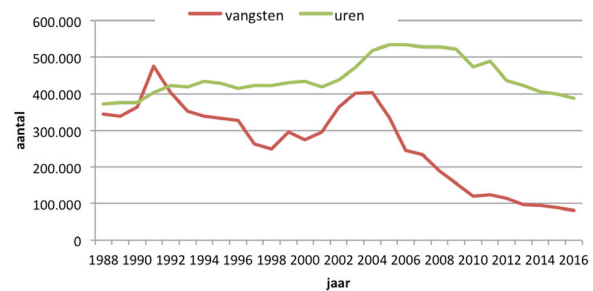

Figuur 1. Verspreiding van de muskusrat in Nederland vanaf 2000. (Bron: Zoogdiervereniging / NDDFF)

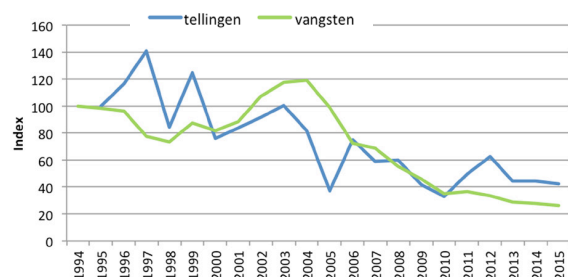

Muskusrat. (Foto: Bart Meijer)

De populatie neemt echter wel af, zoals te zien is in de vangstgegevens van de muskusrattenbestrijding (figuur 2). Sinds 2004 is de populatie substantieel afgenomen. Waarschijnlijk heeft een extra vangstinspanning vanaf 2002 (zie de groene lijn in figuur 2) daarbij een rol gespeeld. Ook de gegevens die door de Zoogdiervereniging (in samenwerking met SOVON) worden verzameld in het kader van het Netwerk Ecologische Monitoring, duiden erop dat de populatie afneemt (figuur 3). De vraag is nu of het de muskusrattenbestrijding zal lukken de populatie nog verder te reduceren, of zelfs (delen van) Nederland vrij van muskusratten te krijgen. Uit de resultaten van de 'Veldproef Muskusratten' blijkt dat het mogelijk moet zijn om de stand naar een zeer laag niveau te krijgen, mits daarbij gekozen wordt voor een grensoverschrijdende aanpak zodat instroom vanuit het buitenland wordt voorkomen.

Figuur 2. Ontwikkeling in het aantal gevangen muskusratten en vanguren in de periode 1988-2016. (Bron: Unie van Waterschappen)

Figuur 3. Ontwikkeling in het aantal waargenomen en gevangen muskusratten, startjaar tellingen 1995 (Bron: Unie van Waterschappen).